

Vienan Karjalan taloudellisen ja henkisen tilan parantamisesta. *)

Rugarven (Rukajärven) kylän venevalkama pohjois-Aunuksessa.

Heimokunnan hylkäämänä on räjantavinen Karjala vuosisatoja viettänyt yksinäistä elämäänsä Äänisestä alkaen „Vienan vienoille vesille“ asti. Nurkumatta on se, tyytyen Luojan määräämään orpopuolen osaansa, päivästä päivään päätänsä elättänyt luonnon antimilla tai tilapäisellä kaupankäynnillä meikäläisillä tai ison isänmaan alueilla.

Näiden usein vaaran-alaisten ja rasittavien kauppamatkain vuoksi ovat kotoiset olot paljon kärsineet. Erossa perheestään, armaista lapsistaan ja rakkaasta vaimostaan, koko sukukunnastaan on Karjalan mies, vieraita kyliä samoillut, „mieroa mitellyt“, alati raskas laukku selässään. Matkoillaan meidän maassa on hän nähnyt parempia oloja, havainnut naapuriheimon varttuvan valistuksessa ja varallisuudessa. On hän myös ihastuksella kotiin palanneena kertonut näistä oloista omallsilleen. Kaihomielin on hän odotellut aikaa, jolloin hänkin kotipellot, metsät ja kalaveet omikseen saisi ja suuren maailman sivistyksen siemeniä nauttimaan pääsisi.

Ihonsa ja surunsa ovat rajantakaiset veljemme ja siskomme, parempia aikoja odotellessa, pukeneet runollisiin kuvauksiin,

*) Esitelmä, joka pidettiin Vienan Karjalaisen Liiton kokouksessa Tampereella tammik. 1907.

jotka suvusta sukuun, suusta suuhun ovat ja kertoneet meillekin viestin vieneet kotoisen luonnon kauneudesta, kodin herttaisista, hyvistä tavoista, sukunsa suurista miehistä:

laulajista, soittajista, satureista, taitureista, taikureista, tietoviisaista neroista. — Näistä kertoo meille Kalevala, Kanteletar ja Loitsurunot ja yhäkin Karjalan mailla vanhat ja nuoret laulusään muinaisia muistojaan kertovat tai runopukuun rakentavat uusia kotoisia aatoksiaan.

Karjalan mies ja etenkin hänen vaimoväkönsä ja lapsensa ovat puhtaina säilyttäneet sukukunnan oman äidinkielen, heimomme soresan Suomen kielen.

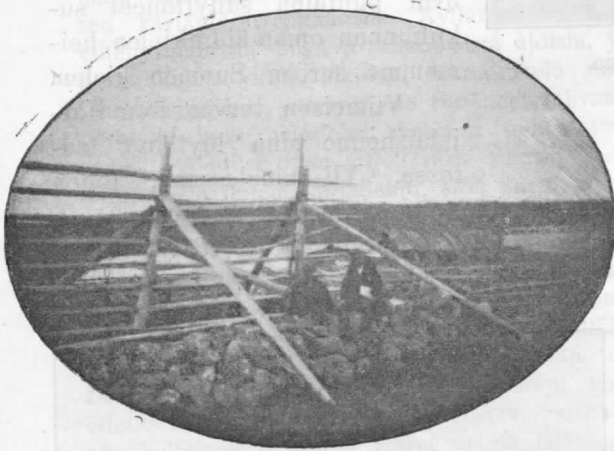
Viimeisen turvansa on Karjalaisheimon aina löytänyt taatossa, Yli-Jumalassaan, johon se yksinäisyydessään ja hyljättynä on uskonsa tulevaisuuteen kiinnittänyt.

Köyhän mökkiläisen (loitsijaakan) »perttipöksä» Ontrosenvaaran kylässä, pohjois-Aunuksessa.

Vielä tänäkin päivänä „moammo“ Vienan-Karjalassa lohduttoman surumielisesti lastaan tuuvittaissa lueskelee „loruan“ seuraavaan tapaan:

„Elä heitä Herra Jeesus,
 Hylkeä hyvä Jumala,
 Kuin miu heitti heimokunta,
 Hylkäsi hyvä Jumala;
 Isä heitti illenella
 Emä jeällä pallahalla
 Vellet (= veljet) vehkasoareksilla
 Tzikot (= siskot) sulilla soilla.
 Oisin kuollut kolmiyönä,
 Katonna kapalolassa,
 Voaksan (= korttelin) voatetta pitännä,
 Kyynjärä pyheä moata,
 Parji pappien sanoa,
 Kerta kellon helkähystä.“ *)

»Varassotain» aikuinen vainopaikka Miinoassa lähellä rajaa.

Nyt on ovella odotettu aika, tuo Karjalan kauvan kaipaama, tulevaisuutta turvaava, tenhosa taika. Karjalaisveikon pirtin kynnyksellä seisoo Suomen mies, tuo muinen vihattu „Ruotshi-pakana“, joka ojentaa kätensä „varassotien“ ja vainovuosien takaa rauhalliseen yhteistyöhön Karjalan kehittämiseksi onnellisimpiin oloihin. Ei sovi nyt enää Karjalais-isän kierrosilmin katsoa rajantakaista „Ruotshia“ eikä karjalais-äidin hempeämielisenä valitella heimokunnan hylkäämistä tai toivoa kolmiyönä kuolemistaan.

Avoimin mielin, suurin kielin on nyt ryhdyttävä yhteisvoimin, yhteistoimin kaulille Karjalalle omaa isänmaata rakentamaan!

*) „Lorun“ luki allekirjoittaneelle pikku tyttö Mari Hämaläinen kesällä 1894 Akonlahdessa Poton talossa.

Takeena siitä, että yhteistyö on onnistuva ja menestystä mukanansa tuova, on erittäinkin se seikka, että *Karjalaiset itse ovat aloitteen asiaan ottaneet* ja myös se, että he ovat saaneet niin monta suomalaista veljeä ja sisarta lämpenemään tälle suurelle, ihanteelliselle yhteisaatteelle.

Me suomalaiset, jotka olemme Karjalasta niin paljon vanhoja viisauksia, kaudenkaikenlaista oppineet, saaneet sieltä kulmakiven kansalliselle suomalaisuuden aatteelle, kuljettaneet Karjalan kivimäestä yhteis-Sampomme, *Kalevalan*: me tahdomme vakaasti maksaa *velkamme* teille, nyt kun aika on tullut, nyt kun vapaus sivistykselliseen työhön on itsellemme voitettu. Mutta rauta on taottava niinkauvan se on kuuma. Koko Suomi on saatava mukaan innostumaan kalliista Vienan ja myös Aunuksen sivistys- ja kehitysasiasta!

Kun näillä esilauseille astun työntekijänä joukkoonne, rohkenen Vienan ja Aunuksen Karjalan kulkijana, 12 vuotta sitten tekemiäni havaintojen pohjalla esittää eräitä mietelmiäni siitä, mitenkä Karjalan kehitystyötä olisi käytävä ajamaan. Tahdon täten minäkin puolestani kantaa korteni yhteiseen kekoon ja samalla maksaa ainakin vuosikorot siitä lainasta, jonka Karjalaisten rakennusten ja koristeiden muodossa *) olemme kuljettaneet tänne Suomen kansallisen rakennus- ja koristetyylimme pohjapainokseksi.

Ensimmäinen ja kiireellisin tehtävä rajantakaisessa Karjalassa on epäilemättä yleinen *kansanvalistus asia*.

Kuten tiedämme, on tämä asia kokonaan laiminlyöty. Vieraskielinen ja vähemmän sivistynyt papisto, joka kenties olisi hyvällä tahdolla voinut jotakin kansan hyväksi tehdä, ei ole pannut kortta ristiin lasten opettamiseksi sen omalla äidinkielellä, eikä edes venäjänkään kielellä. Turhaan on pyydetty apua Suomen

*) Julkaistut suurena kuvateoksena nimellä „Karjalaisia Rakennuksia ja koristemuotoja“ Yrjö Blomstedt ja Viktor Sucksdorff v. 1901 [saadaan jokaisesta kirjakaupasta.] — Tässä kirjoituksessa olevat kuvat ovat lainatut tuosta kuvateoksesta.

Vienan-Karjalainen mies metsäpuvussa.
Miinoasta.

puoleltakin, sillä eristävät valtiolliset olot eivät ole sallineet näihin asti meikäläisten levittää kansanvalistusta täällä.

On nyt siis ensi tilassa saatava vakinaisia *karjalankielisiä kiertokouluja* ja *suomalaisia kirjastoja* käymään joka kylään. Lukemisen, laskemisen ja kirjoittamisen taito omalla äidinkielellä on välttämätön köyhimmällekin kansalaiselle, sillä muistettakoon, että „tieto on voimaa“. Kiertävät kansakoulut ovat heti alussa saatavat käytännöllisiksi. Asetettakoon koulun ohjelmaan vaatimaton *veisto- ja ompeluopetus*, jotta pojat ja tytöt voisivat oppia takapajulle jääneitä alkeellisilla käden taitoja, joita semminkin köyhissä oloissa aina tarvitaan. Opettajiksi näihin kouluihin olisi valittava karjalaissyntyisiä, Suomessa opin saaneita opettajia. — Itse opetus olisi tapahtuva vilkkaaseen, runolliseen karjalaisuuteen mukaiseen, kansantajuiseen tapaan. Älköönkä nämä koulut milloinkaan vieroittako kansaa vanhoista perityistä, hyvistä ja kotoisista tavoista, sillä silloin ei se saa kansassa kannatusta ja kehitys voi johtaa väärään suuntaan!

Kansanvalistusta herättämään olisi ensi tilassa saatava *innostuneita puhujia ja esitelmän pitäjiä*, esim. suomalaisia ylioppilaita ja kansakoulunopettajia, jotka lomakokouksina kesällä kulkisivat puhumassa kansalle Spoassun, Iljan ja Joakon y. m. juhlapäivinä. jolloin kansa kokoontuu vanhan tavan mukaan peninkulmien päästä määrättyihin kyliin „kisoamaan ja karke-loimaan“ ja yhteisiä asioita „pagitsheemaan“. Perustettakoon näissä tilaisuuksissa nuorison ja vanhain kesken luku- ja laulu-seuroja, jotka sitten omien johtohenkilöiden avulla voivat jatkaa alettua valistustyötä aitokarjalaiseen tapaan pitkinä talvipäivinä „illan istunnoissaan“ pienissä ja suurissa kylissä. Tämän tällaisen valistustyön tehtävänä on herättää ja yhdistää *rahas lujaan heimoslüttoon*, nostaa kansa yhteiseen isänmaalliseen sivistystyöhön koko Karjalan hyväksi.

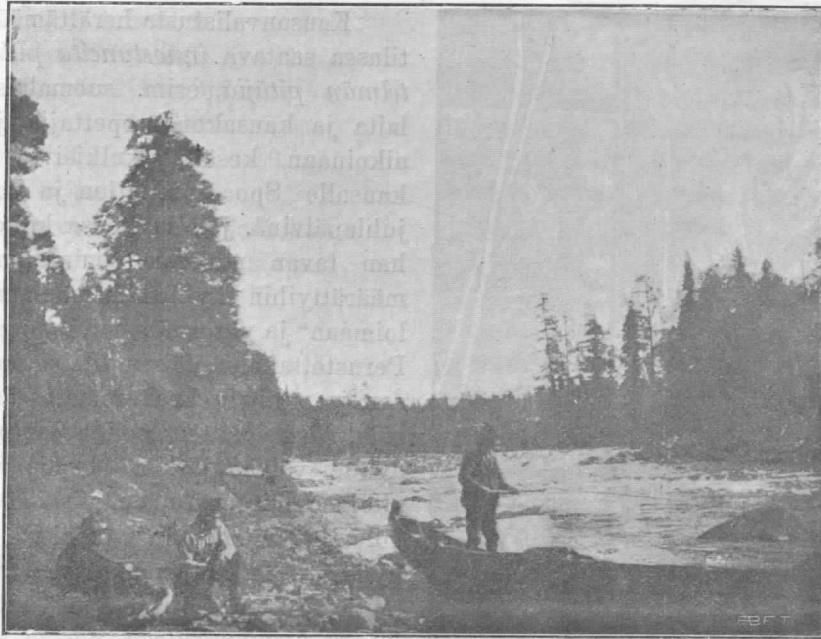
Mutta ennenkuin yhtäjaksoista valistustyötä voidaan Suomesta päin aikaan saada, on rajalle asti ja siitä johonkin eli joihinkin suurempiin kyliin, esim. Miinoan kylään etelässä ja Uhtuaan pohjoisessa saatava ajokuntoinen *maantie* ja säännöllinen *postinkulku*. Sillä laukkujen varassa ja jalansyten tai vesiteitse on perin hankalaa kuljetella sivistyksen siemeniä rajan tuolle puolen.

Näitä samoja teitä pitkin voisi sitten myös *taloudellisenkin kehityksen* kulku käydä päinsä ensi alussa.

Vienan Karjalassa on laajat, kokemattomat valtion tai kylien yhteisesti omistamat metsät, joissa jättiläishongat saavat keloiksi kuivettua. Järvet ja kosket ovat rikkaat kaloista, metsät vilisee riistaa kaikellaista; vesirikkaat kosket, kuivaamattomat suot, vieläpä muukin viljelyskelpoinen maa odottavat sivistynyttä käyttäjänsä ja viljelijäänsä.

Näiden kaikkien käyttämistä Karjalan taloudellisten olojen parantamiseksi vaaditaan Venäjän valtion voimakasta myötävaikutusta ja yksityisten yrittelijästen rahamiesten apua. *Maanomistusoikeus* ja *kapitaalit*, niissä näkee Vienan-Karjala taloutensa vakinaisen parannuskeinon!

Hyvät kulkuneuvot, ei ainoastaan *maantiet* ja *koskien perkaus* vaan, sanokaamme

Kalarikas Taukokoski pohjois-Aunuksessa.

se suoraan, tärkein kaikista, *rautatie* on aikaansaattava, ennenkuin yrittelijäisyyttä suuremmissa määrässä taloudellisessa suhteessa voidaan ajatellakaan. Pohjan perukoilta eivät metsän, maan ja veden antiimet pääse edulliseen hintaan kaupittaviksi, ellei niitä pikaisesti ja mukavasti saada sieltä maailman markkinoille. Ilman maan-, vesi- ja rautateitä ei kannata käydä puhumaankaan metsänpitelyn parantamisesta, turkikset, linnut ja kalat on muuten pakko myydä paikkakunnalla polkuhinnasta. Karjanhoidon tuotteiden, voim juuston ja nahkojen kuljetus ei kannata. Järkiperaäinen maanviljelys, missä sitä voisi harjoittaa, ei myöskään edullisesti käy päinsä ilman hyviä kulkuneuvoja. Kosket eivät voi suuremmissa määrässä joutua tehtaateollisuuden palvelukseen, eikä käsiteollisuuskaan kauppatavarana kannattaa ilman noita uudistuksia.

Mutta tärkeintä kaikista on kumminkin Karjalaisille itselleen, että *maat, metsät ja kalavedet*, jotka nyt kuten sanottu ovat valtion tai kylän yhteisomaisuutta annetaan nykyisille ja uusille asukkaille entistään pitemmäksi aikaa vuokrattavaksi tai pysyväiseksi, *perinnölliseksi omaisuudeksi*. Ainoastaan täten voidaan Karjalan kansa saada kiinnitetyksi pienviljelijän hedelmäl-

liseen työhön ja taloudellisesti kannattavaan asemaan.

Mitä tarmokkaimmin olisikin senvuoksi *Vienan Karjalaisten Liiton koitettava duumassa karjalaisten edustajain kautta ajaa maanomistus- rautatie-, y. m. kulkuneuvojen tärkeätä asiaa*. Vasta kun nämä voitot ovat onnellisesti saavutetut, voidaan laajemmassa määrässä taloudellista kehitystä, moninaisine apukeinoineen ajaa.

Kumminkin voidaan Liiton puolesta nytkin heti ryhtyä valmistuksiin taloudellisten olojen tulevaisuuden turvaamiseksi. Olisi lähetettävä joku eli joitakin asianymmärtäviä ja kokeneita *ammattihenkilöitä Vienan-Karjalan nykyistä taloudellista tilaa tutkimaan* ja olevien olojen perustalla tulevaista ohjelmaa suunnittelemaan. Nuortarkat ja seikkaperäiset tutkimusten tulokset olisivat pitkin matkaa uudistustyön pohjana. Ilman todellisten olojen tuntemusta voi taloudellinen uudistusohjelma rakentua hyllyvälle perustalle, joka saattaa ikipäiviksi kaataa köyhän, karun Karjalan tulevaisuusunelmat.

Osittaisin paikallisten olojen parannuspuuhiin voisi kyllä liitto jo nyt kumminkin ryhtyä muitta mutkitta. Karjalaisiin oloihin perehtyneet metsän, maan ja karjatalouden kiertävät neuvojat voivat kyllä

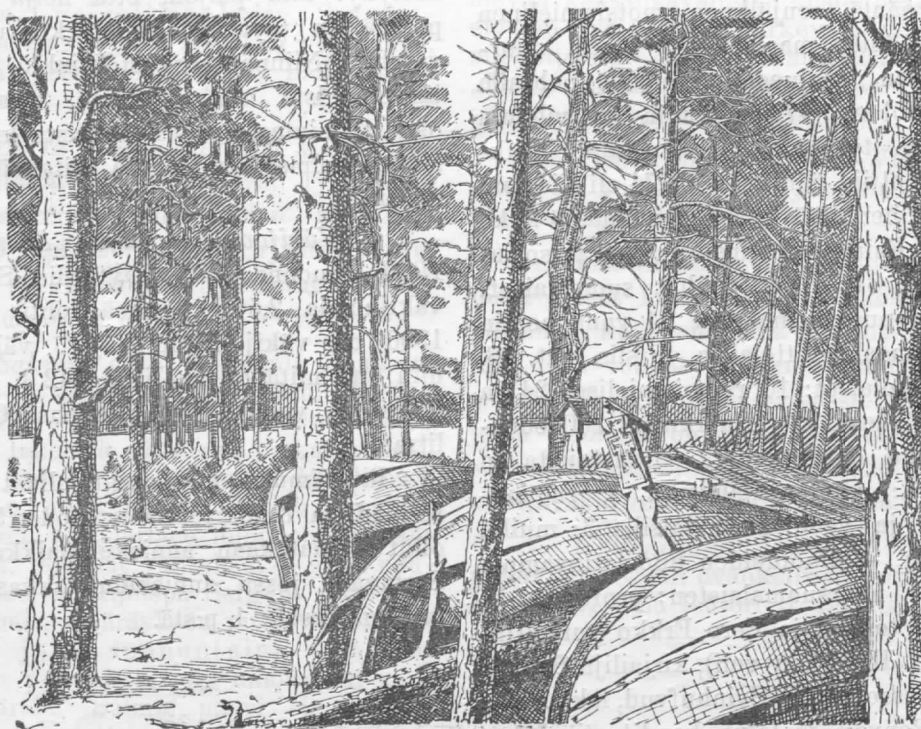
edullisesti herättää rahvasta omaa talouden-hoitoaan tuottavammaksi järjestämään ja ryhtymään *vähäiseen yhteis- ja osuustoimintahommaan*. Mikä estäisi Liittoa levittämästä pieniä, oleviin oloihin sovellettuja *taloudellisia lentokirjasia*. Voidaan kehoittaa kansaa perustamaan *säästöpankkeja* ja yhteisiä lainarahastoja, *osuus-kassoja*, *henkivakuutuksen* asian ajoa ja jokapäiväisen *kotitaloudenhoidon* ja yleisen *säästäväisyyden* periaatteita selvitellä j. n. e.

Saatetaanpa vielä kokeeksi perustaa yksi *kiertävä karjanhoito- käsityö- ja maanviljelyskoulukin*, joka kylästä kylään kulkien käytännöllisesti ohjaa ja opettaa karjalaistalojen taloudellista kehitystä. — Tämöisestä koulusta on hyvänä esikuvana Salmin kihlakunnan kiertävät maanviljelyskoulut, joissa samalla karjanhoitoa ja käsityötä opetetaan. — Suuremmissa kylissä voisi tämän lisäksi toimia jokunen erityinen miesten ammattikoulu puu- ja rautasepän työntekijöitä varten sekä kehrut- ja kutomakoulu naisia varten. Sillä nykyään Vienan Karjalassa tuskin voidaan yksinkertaisimpiakaan ajo- ja huonekaluja

kotona valmistaa. Naiset eivät tunne vielä rukkia kehräyskoneena eikä tavallista kangastuolia nähdä mailla mantereilla. — Erittäin suositeltavaa Liitolle olisi kehoittaa ja avustaa kunnollisia *Suomen puoleisia pien'viljelijöitä, muuttamaan Vienan Karjalaan jossakin suuremmassa kylässä mallituloa viljelemään*. Hyvä esimerkki vaikuttaa paremmin, kuin parhaimmatkin esitelmät, luentokurssit ja kuivat neuvot.

Ylläesitetyn henkisen ja taloudellisen ohjelman suorittamiseen tarvitaan runsaasti rahallista kannatusta, isänmaallista innostusta ja epätsekästä uhrautumista aatteen palveluksessa. Liiton olisi senvuoksi toimittava siihen suuntaan, että kautta Suomen niemen pannaan toimeen *suuria arpajaisia rahojen keräämistä varten* Vienan-Karjalan liiton hyväksi. Liiton sopisi esim. kehoittaa ylioppilasosakuntiamme y. m. yhdistyksiämme avustamaan sen yrityksiä.

Erittäin suotavaa olisi, että valistustyön alkajaisiksi esim. *Pohjolaista osakuntaa kehoitettaisiin jo tulevana kesänä viettämään kesäjuhlaansa* esitelmineen, puheineen, lauluineen ja karkeloineen jossakin *Vienan-Karjalan rajalla* esim. Kuusa-

Tshikkakemin »kalmismaa» pohjois-Aunuksessa.

mossa tai Kajaanin seutuilla, jonne Vienan Karjalaisia kehoitettaisiin lukuisasti saapumaan.

Lopetan tähän yleispiirteisen esitykseni, hartaasti toivottamalla Vienan Karjalaisten Liitolle menestystä ylevän, isänmaallisen aatteensa ajamisessa kaukaisten heimoveljiemme valistuksen ja taloudellisen tilan parantamiseksi.

Yrjö Ojoinen (Blomstedt).

Suomen suuriruhtinaskunta.

— *Vaalien tulokset.* Tulokset valtiopäivämiesvaaleista julkaistiin parin viikon päästä vaalien toimitettua. Ne tarjosivat monille yllätyksiä; — uusi vaalilaki ja tulostenlaskemistapa ne aiheutti. Suurimman äänimäärän sai sosialidemokratinen puolue, nimittäin 327,691 ääntä, sitten niinkutsuttu vanhasuomalainen puolue, nim. 242,441 ääntä, sitten nuorsuomalainen eli perustuslaillissuomenmielinen puolue, nim. 122,761 ääntä, senjälkeen ruotsinmielinen 111,436 ääntä, maalaisliitto (nuori nuorsuomalaisen puolueen ohjelman pohjalla oleva puolue), 47,567 ääntä ja vihdoin kristillinen työkansa 14,193 ääntä. Kaikkiaan annettiin ääniä 1,659,774 eli siis noin 1,700,000 henkilöä kävi äänestämässä koko maassa. Enemmän edustajia saivat sosialistit, nim. 81, sitten vanhat suomalaiset: 55, sitten nuorsuomalaiset 24 ynnä heihin liittyviä maalaisliittolaisia 4, siis yht. 28, maalaisliittolaiset: 10, ruotsinmieliset 24 ja krist. työväestö 2. Kaikkiaan 200 edustajaa, joka onkin määrä. Edustajista on lakimiehiä: nuorsuomalaisilla 4, ruotsinmielisillä ja vanh. suomalaisilla 3; muilla ei yhtään. — Puolueiden huomattavampia edustajia: nuorsuomalaisten: professori E. N. Setälä, toimittaja Eero Erkko (runoilijavainaja J. H. Erkon veli), kirjailija Santeri Alkio, asessori P. E. Svinhufvud, lakit. toht. Heikki Renvall ja lakit. kandidaatit Jonas Castrén ja Antti Mikkola, ylitarkastaja Uno

Brander; sosialistien: toimittajat Valpas, Sirola ja Tanner, tohtori Ursin, veljekset Vuolijoet, opettajatar Pärssinen, veljekset Perttilät ja kirvesmies Paasivuori; vanh. suomalaisten: valtioneuvos Danielson-Kalmari, prof. E. G. Palmén, ylitirehtöörit J. K. Paasivuori ja Y. K. Yrjö-Koskinen, semin. joht. M. Johnsson, dosentti H. Gebhard, toimittaja Nevanlinna; nuorsuomalaisten maalaisliittolaisten: maanviljelijä Pekka Ahmavaara.

— *Suomen kansaneduskunnan kokoon-tuminen.* Suomen senaatti on tehnyt korkeimpaan paikkaan ehdotuksen, että Suomen kansaneduskunta kutsuttaisiin kokoon 22 p:nä toukokuuta.

Kansaneduskunnan avajaismenot tehdään entisiä yksinkertaisemmiksi.

Eduskunta kokoontuu Helsingissä, Palokunnantalolla, jota laitetaan sitä varten kuntoon.

— *Pellervon päiviä* pidettiin Helsingissä huhtikuun 3—7 päivinä, Ylioppilastalolla. Osanottajia oli kaikkiaan 895. Oli siinä maamiehiä maan kaikilta kulmilta aina Kiannolta ja perä-Pohjolasta asti. Onkin jo kolme vuotta vierähtänyt kun viimeiset „päivät“ pidettiin. Asioita oli kertynyt niin paljon, että neljä kokouspäivää on täytynyt niiden keskusteluille varata. Niinpä keskusteltiinkin kaikista tärkeimmistä maanviljelystä, maataloutta, osuustoimintaa y. m. koskevista kysymyksistä. Kolmattakymmentä esitelmää kuunneltiin.

— *Väkijuomain käyttö Suomessa v. 1906.* Vuonna 1905 käytettiin Suomessa väkijuomia 2,54 l. henkeä kohti, mutta v. 1906 on väkijuomain käyttö vähentynyt niin että niitä on nautittu 2,42 l. henkilöä kohti eli vuonna 1906 yhteensä 6,998,889 litraa.

Raittiimmat kaupungit olivat v. 1906 Kajaani ja Kemi, joissa ei vuoden kuluessa ollut ainoatakaan anniskelupaikkaa, sekä Sortavala, jossa anniskelu lakkasi saman vuoden kesäk. 1 p:stä.

